

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Пінчук Людмили Вікторівни

«Український національно-визвольний рух на Волині у 1941 р. – середині 1950-х рр. (на матеріалах Камінь-Каширського району)»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03
«Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 «Історія та археологія»

Актуальність обраної теми. Проблемні питання локальної історії цікавлять науковців вже багато років. Однак в останні десятиліття інтерес до таких досліджень значно посилюється. Попри те, що на сьогодні маємо чимало досліджень про визвольну боротьбу українського народу в окремих регіонах Волині, вони мають переважно краєзнавчий характер з обмеженим джерельним наповненням. Натомість підґрунтям для даного дослідження є розгалужена джерельна база з використанням класичних методів наукового пізнання. Представлена робота дає можливість охарактеризувати український національно-визвольний рух у 1940–1950-х роках на матеріалах окремого регіону (Камінь-Каширського району).

Дослідження Пінчук Л. В. є спробою комплексно проаналізувати протистояння ОУН і УПА із нацистськими і радянськими окупантами, більшовицькими партизанами, польськими воєнізованими структурами на прикладі окремого району Волині.

Запропоноване дослідження є актуальним з огляду на сучасну російсько-українську війну. Адже, неоднозначне ставлення частини українського населення до методів, форм та ідеології національно-визвольної боротьби в період Другої світової війни стали об'єктом маніпуляцій російської пропаганди. Тому об'єктивне інформування населення про сутність цієї боротьби посилить державну візію. Крім того, ми спостерігаємо відродження українського партизанського руху на тимчасово окупованих територіях, що декларує зв'язок з історичною пам'яттю.

Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна. Основні наукові результати та висновки дисертації пройшли апробацію під час

міжнародних наукових конференцій та знайшли відображення в публікаціях у фахових виданнях.

За матеріалами дисертації опубліковано 13 статей, з них 12 – одноосібно. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 5 статей у спеціалізованих наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, 5 – у наукових працях, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації, 3 – у наукових працях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Дисертантка Пінчук Л. В. отримала наступні наукові результати:

уперше:

– систематизовано збройні підрозділи УПА, які діяли в районі у визначений час;

– прослідковано особливості мобілізації в період нацистської та радянської окупації району;

– визначено роль польського населення в радянському партизанському русі проти ОУН і УПА;

уточнено та удосконалено:

– дані про рядовий та керівний склад ОУН і УПА в районі;

– відомості щодо нацистської політики стосовно національно-визвольного руху;

подальшого розвитку набули:

– знання про українсько-польські суперечності на тлі військових дій в 1943–1944 рр.;

– відомості про репресії щодо представників націоналістичного руху та їх родин.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому. Робота має типову для дисертацій структуру: вступ, три розділи, висновки до кожного з розділів та загальні, список використаних джерел, додатки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету і основні задачі дисертаційного дослідження, визначено наукову новизну роботи і практичне значення отриманих результатів, описано методи, які були використані у дослідженнях і особистий внесок здобувача.

У першому розділі проаналізовано історіографію проблеми, джерельну базу та методи, використані у процесі дослідження.

У другому та третьому розділах розкрито суть боротьби ОУН і УПА проти німецького та радянського окупаційних режимів у 1940–1950-х роках. Матеріал у розділах роботи викладається в логічній послідовності й легко читається. Цінним є те, що у кожному з трьох розділів робляться аргументовані узагальнення. У висновках до роботи авторка підвела підсумки дослідження.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – для подальших досліджень актуальних проблем з історії України та Волині періоду Другої світової війни;

– у навчальному процесі – під час викладання загальноосвітніх навчальних дисциплін з історії України, темах пов'язаних з дослідженням свого регіону, у спецкурсах для студентів вищої та профільної освіти;

– у музейній роботі – для оформлення тематичних експозицій.

Відсутність порушень академічної доброчесності. За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

Аналіз дискусійних положень та основні зауваження.

Низка положень, наведених у поданій до захисту дисертації, мають дискусійний характер та певні недоліки, а саме:

1. На наш погляд, у Розділі 1, аналізуючи стан вивчення наукової проблеми, авторка залучає обмежену кількість радянських та польських джерел, використання котрих могло б глибше розкрити наукову проблему.

2. Певні аспекти Розділу 3, зокрема питання мобілізації до лав Української повстанської армії потребують більш широкого змістового наповнення. Варто звернути увагу на особливості такої мобілізації у інших регіонах та дослідити кадровий склад (соціальне походження, вік, освіта тощо).

Однак наведені недоліки аж ніяк не впливають на позитивну оцінку дисертації. Зауваження можуть бути предметом подальших досліджень автора.

Загальний висновок. Аналіз дисертації та опублікованих праць Пінчук Л. В. дає підстави зробити висновок, що дане дослідження є завершеною кваліфікаційною науковою роботою.

Вважаємо, що дисертація Пінчук Л. В. «Український національно-визвольний рух на Волині у 1941 р. – середині 1950-х рр. (на матеріалах Камінь-Каширського району)» є вагомим науковим дослідженням, яке містить низку нових, актуальних та достовірних результатів, що свідчать про її складність, систематичність та важливе значення для наукового та освітнього застосування.

Дисертація Пінчук Л. В. «Український національно-визвольний рух на Волині у 1941 р. – середині 1950-х рр. (на матеріалах Камінь-Каширського району)» відповідає вимогам «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Рецензент:

доктор історичних наук,

професор кафедри історії України та археології

Волинського національного університету

імені Лесі Українки



Олег Ленартович